

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Samodzielne 1 4 4
Koło Terenowe **st** SPOŁECZNE
STOWARZYSZYSTWO
OSIADKOWE

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Jak wprowadzać w szkole programy interdyscyplinarne „Plan Gry 1” i „Plan Gry 2” dla III i IV etapu edukacji

Poradnik
dla dyrektora szkoły

do programu nauczania „Plan gry 1”

realizowanego w ramach konkursu 2/POKL/3.3.4/11 projektu nr WND-POKL.03.03.04-00-013/12 pt. „**PlanInfoStrateg**”- interdyscyplinarne programy nauczania dla III i IV etapu kształcenia z wykorzystaniem narzędzi informatycznych, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Publikacja bezpłatna

Interdyscyplinarne programy nauczania „Plan Gry 1” i „Plan Gry 2” wdrażane metodą projektu

Spis treści:

1. Wstęp
2. Podstawa prawna
3. Przydatne pojęcia
4. Podstawowe reguły tworzenia i wdrażania interdyscyplinarnego programu nauczania
  - Zasady ogólne.
  - Przedmioty i przydział godzin.
  - Dokumentacja.
  - Ocenianie.
5. Korzyści wprowadzenia programu.
6. Terminarz wdrożenia.

1. Wstęp

Współczesna szkoła, chcąc być nowoczesną musi umieć przygotować ucznia do funkcjonowania w dynamicznie zmieniającym się świecie.

Interdyscyplinarne programy nauczania są odpowiedzią na obecne potrzeby rynku edukacyjnego. Współcześnie w coraz większym stopniu oczekuje się od uczniów owej interdyscyplinarności, umiejętności stosowania wiedzy w praktyce i twórczego myślenia.

Interdyscyplinarne programy nauczania – Plan Gry 1 i Plan Gry 2 są częścią projektów edukacyjnych realizowanych w gimnazjach i w szkołach ponadgimnazjalnych.

Projekt edukacyjny to zespołowe i planowe działanie uczniów, mające na celu rozwiązanie konkretnego problemu z zastosowaniem różnorodnych metod. W przypadku Planu Gry 1 i Planu Gry 2 chodzi o zorganizowanie imprezy sportowej. Oprócz programów nauczania narzędziami pomocnymi w realizacji projektów są: przewodniki dla nauczycieli oraz materiały dydaktyczne dla uczniów. Z punktu widzenia dyrektora najważniejsze dla organizacji nauczania w szkole są programy, stąd niniejszy poradnik na nich się koncentruje.

Szkoła może opracować program dla przedmiotu bądź przedmiotów, dla których nie określono podstawy programowej, ale warunkiem dopuszczenia programu do użytku szkolnego jest realizowanie przez program treści określonych w podstawie programowej. Interdyscyplinarny program nauczania musi opierać się na treściach określonych w podstawie programowej, nie musi jednak realizować w całości podstawy programowej z przedmiotów wchodzących do programu, ale może zrealizować wybrane treści podstawy programowej ze wskazanych przedmiotów.

Obowiązkiem dyrektora jest sprawdzenie, czy program zawiera w sobie wszystkie niezbędne elementy i tym samym, czy spełnia wymogi formalne zawarte w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 czerwca 2012 r. w sprawie dopuszczania do użytku w szkole programów wychowania przedszkolnego i programów nauczania oraz dopuszczania do użytku szkolnego podręczników (Dz. U. 2012 Nr 0 , poz. 752).

W każdym programie nauczania muszą znaleźć się określone elementy m.in.: cele kształcenia i wychowania oraz treści kształcenia i planowane osiągnięcia szczegółowe uczniów.

Programy spełniające powyższe wymogi dyrektor szkoły zatwierdza do realizacji w danym etapie edukacyjnym.

Realizacja interdyscyplinarnych programów nauczania – Plan Gry 1 i Plan Gry 2 pozwoli uczniom zapoznać się z narzędziami pomocnymi w planowaniu zarówno własnej pracy jak i grupowych przedsięwzięć. Dzięki programom młodzież pozna przepisy prawa dotyczące organizacji imprez sportowych. Pozyska umiejętności rozłożenia projektu na części składowe, przewidywania ewentualnych trudności i znajdowania rozwiązań oraz łagodzenia napiętej sytuacji w zespole.

Dodatkowo programy wyposażą uczniów w wiedzę, umiejętności i nauczą postaw, które umożliwią im skuteczną pracę w zespole, a w przyszłości aktywne i odpowiedzialne uczestnictwo w życiu publicznym kraju.

2. Podstawa prawna

Ustawy:

- 1) ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 z późn. zm.).
- 2) ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz.U. z 2003 r. Nr 118, poz. 1112 z późn. zm.).
- 3) ustawa z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (Dz. U. Nr 127, poz. 857, późn. zm.).

Rozporządzenia:

- 1) rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 czerwca 2012 r. w sprawie dopuszczania do użytku w szkole programów wychowania przedszkolnego i programów nauczania oraz dopuszczania do użytku szkolnego podręczników (Dz. U. 2012 Nr 0, poz. 752),
- 2) rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych (Dz. U. 2012, poz. 204),
- 3) rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2011 r. w sprawie dopuszczalnych form realizacji zajęć wychowania fizycznego (Dz. U. Nr 175, poz. 1042).
- 4) rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 sierpnia 2009 r. w sprawie sposobu realizacji edukacji dla bezpieczeństwa (Dz. U. Nr 139, poz. 1131),
- 5) rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2009 r. Nr 4, poz. 17),
- 6) rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 83, poz. 562, z późn. zm.).

3. Przydatne pojęcia

III etap edukacyjny

Jest to etap kształcenia realizowany w gimnazjum.

IV etap edukacyjny

Jest to etap kształcenia realizowany w szkole ponadgimnazjalnej.

Kształcenie ogólne na III i IV etapie edukacyjnym, choć realizowane w dwóch różnych szkołach, tworzy programowo spójną całość.

Program nauczania

Obejmuje co najmniej jeden etap edukacyjny, może dotyczyć jednego przedmiotu, grupy przedmiotów bądź ścieżki edukacyjnej. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 czerwca 2012 r. w sprawie dopuszczania do użytku w szkole programów wychowania przedszkolnego i programów nauczania oraz dopuszczania do użytku szkolnego podręczników (Dz. U. 2012 Nr 0, poz. 752) w każdym programie nauczania muszą znaleźć się następujące elementy: założenia ogólne programu, cele kształcenia i wychowania, treści kształcenia i planowane osiągnięcia szczegółowe uczniów, sposoby osiągania celów kształcenia oraz propozycje metod i kryteriów oceny osiągnięć uczniów. Do użytku na terenie szkoły program jest dopuszczany przez dyrektora szkoły, który na wniosek nauczyciela włącza go do szkolnego zestawu programów nauczania.

Interdyscyplinarny charakter programu nauczania oznacza, iż **wykorzystuje** on treści ustalone dla różnych przedmiotów w podstawie programowej.

Szkolny zestaw programów nauczania

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych (Dz. U. 2012, poz. 204) szkolny zestaw programów nauczania tworzą wszystkie programy dopuszczone przez dyrektora szkoły do użytku szkolnego.

Dopuszczenie programu nauczania do użytku szkolnego

Aby program nauczania mógł być wdrażany na terenie szkoły, musi zostać dopuszczony do realizacji przez dyrektora szkoły. Przepisy odnośnie dopuszczenia programu do użytku szkolnego wymagają, aby o dopuszczenie wnioskował nauczyciel (nauczyciele) oraz aby program został wpisany do szkolnego zestawu programów nauczania. Przed dopuszczeniem programu do użytku szkolnego dyrektor może się zwrócić o opinię m. in. do doradcy metodycznego bądź zespołu przedmiotowego w sprawie zarówno oceny zgodności programu z podstawą programową, jak i oceny dostosowania programu do potrzeb i możliwości uczniów.

Obowiązkowe zajęcia edukacyjne

Obejmują nauczanie przedmiotów i bloków przedmiotów realizowane w zakresie podstawowym i rozszerzonym, zorganizowane na podstawie ramowych planów nauczania.

Projekt edukacyjny

Zespołowe i planowe działanie uczniów mające na celu rozwiązanie konkretnego problemu z zastosowaniem różnorodnych metod.

3. Podstawowe reguły tworzenia i wdrażania interdyscyplinarnego programu nauczania

- **Zasady ogólne**

Interdyscyplinarne programy nauczania są autorskim opracowaniem zespołu nauczycieli, są zgodne z nową podstawą programową oraz uwzględniają formy i sposoby realizacji wymagań zawartych w obowiązującej podstawie.

Programy realizowane są w ramach obowiązkowych zajęć edukacyjnych wpisanych w tygodniowy plan lekcji bądź nie ujętych w planie lekcji, a realizowanych w ramach inaczej zorganizowanych zajęć, np. na fakultetach, na białych czy zielonych szkołach.

Po dwie godziny wychowania fizycznego mogą zostać wyłączone z planu lekcji i być do dyspozycji nauczyciela prowadzącego projekt oraz jego uczniów.

Plan Gry 1 i Plan Gry 2 mogą być wdrażane we wszystkich typach szkół III i IV etapu edukacyjnego.

Programy realizowane są w szkole przez rok.

Za wdrożenie każdego programu odpowiada zespół nauczycieli pracowników szkoły złożony z 4-6 osób, ci sami nauczyciele mogą wchodzić zarówno w skład zespołu pracującego z Planem Gry 1, jak i zespołu zajmującego się Planem Gry 2. Składy zespołów wdrożeniowych są otwarte, to znaczy mogą do nich dołączyć np. nauczyciele wychowawcy, pedagog czy psycholog szkolny.

Zespół wdrażający projekt przedstawia na początku roku szkolnego pozostałym nauczycielom szczegółowy terminarz realizacji poszczególnych treści zgodnie z potrzebami projektu.

- **Przedmioty i przydział godzin**

Plan Gry 1 - III etap edukacyjny (gimnazjum)

Program obejmuje 90 godzin dydaktycznych :

- 60 h wychowania fizycznego
- 10 h wiedzy o społeczeństwie
- 10 h informatyki
- 10 h edukacji dla bezpieczeństwa

Plan Gry 2 - IV etap edukacyjny (szkoła ponadgimnazjalna)

Program obejmuje 90 godzin dydaktycznych :

- 60 h wychowania fizycznego
- 10 h przedsiębiorczości
- 10 h informatyki
- 10 h edukacji dla bezpieczeństwa

Nauczyciele prowadzący nie powinni mieć obaw przed włączaniem innych przedmiotów w obszar programu np.: języka polskiego w celu tworzenia relacji z imprez czy artykułów do gazet, przedmiotów artystycznych przydatnych przy dekorowaniu obiektów sportowych.

• Dokumentacja

Wdrażanie interdyscyplinarnych programów nauczania wymaga uzupełnienia dokumentacji szkolnej o następujące elementy:

- Dyrektor umieszcza w porządku obrad Rady Pedagogicznej otwierającej nowy rok szkolny punkt poświęcony prezentacji zebranych interdyscyplinarnych programów nauczania wdrażanych metodą projektu, a następnie poleca protokolantowi zapisać niniejszy punkt w protokole posiedzenia Rady Pedagogicznej z dnia .....,
- programy Plan Gry 1 i Plan Gry 2 dyrektor zatwierdza, umieszczając na pierwszej stronie programu swój podpis i zdanie: "Zatwierdzam do realizacji na danym etapie edukacyjnym. Program będzie realizowany w roku szkolnym .....",
- Rada pedagogiczna na początku roku szkolnego zatwierdza uzupełnienie Statutu Szkoły o zapis w Wewnętrzny Systemie Oceniania w brzmieniu..... (patrz dział „Ocenianie” str. 7 niniejszego poradnika),
- po zebraniach z rodzicami otwierających nowy rok szkolny w klasach objętych programem nauczyciele wychowawcy wpisują w dziennik lekcyjny informację o zapoznaniu rodziców z interdyscyplinarnymi programami nauczania wdrażanymi metodą projektu,
- nauczyciele wychowawcy, którzy zdecydują się realizować na godzinach wychowawczych wybrane z programów Plan Gry 1 i Plan Gry 2 tematy lekcji, uzupełniają „Program Wychowawczy Klasy” o wyżej wspomniane tematy, zmodyfikowany w ten sposób program składają do dyrektora szkoły bądź jego zastępcy.

W trakcie realizacji programów nauczyciele wdrażający zobowiązani są do bieżącego dokumentowania realizowanych tematów lekcji. Można to zrobić na kilka sposobów na przykład:

- 1/ tematy lekcji nauczyciele wpisują do dzienników klasowych (papierowych bądź elektronicznych), przy czym każdy wpis jest oznaczony w jeden, określony i ustalony wcześniej sposób np. kolorem zielonym, ramką, znaczkiem itd.,
- 2/ tematy lekcji nauczyciele wpisują do oddzielnego dziennika zatytułowanego np. „Interdyscyplinarny program nauczania Plan Gry 1 – wdrożenie”,

3/ każdy nauczyciel prowadzi samodzielnie dokumentację realizacji treści kształcenia a następnie składa ją raz w semestrze do dyrektora szkoły bądź jego zastępcy.

Wybór sposobu prowadzenia bieżącej dokumentacji należy do dyrektora szkoły podobnie jak nadzorowanie terminowości i kompletności dokonywanych przez nauczycieli wpisów.

- **Ocenianie**

Każdy z nauczycieli biorących udział w projekcie otrzymuje od nauczycieli kierujących wdrażaniem projektu imienne karty uczniów.

W karcie znajdują się różne kategorie oceny odpowiadające przyjętym w programie celom kształcenia i wychowania. Nauczyciele wybierają według własnego uznania kategorie zawarte w karcie, które postanowią ocenić. W wybranych przez siebie kategoriach wpisują punkty (kryteria przyznawanych punktów znajdują się w programach nauczania oraz w°przewodnikach dla nauczycieli). Pod koniec II semestru przeliczają punkty na oceny (punkty w tabeli odpowiadają obowiązującej skali (ocen od 1 do 6) i wstawiają ocenę częściową z przedmiotu zgodnie z WSO. Oznacza to, że szkoły realizujące programy interdyscyplinarne powinny umieścić w swoim WSO następujące wpisy:

a/ „Uczniowie realizujący w roku szkolnym ..... program interdyscyplinarny Plan Gry°1 (III etap edukacyjny) otrzymują oceny częściowe (minimum po jednej z przedmiotów tworzących program), które będą liczone do średniej rocznej.” oraz „Uczniowie realizujący w°roku szkolnym ..... program interdyscyplinarny Plan Gry 2 (IV etap edukacyjny) otrzymują oceny częściowe (minimum po jednej z przedmiotów tworzących program), które będą liczone do średniej rocznej.”

albo zapis bardziej ogólny:

b/”Uczniowie realizujący programy interdyscyplinarne otrzymują oceny częściowe (minimum po jednej z przedmiotów tworzących program), które będą uwzględnione w°semestralnej/rocznej ocenie klasyfikacyjnej.”

5. Korzyści z wprowadzenia programu

- szkoły i organy prowadzące szkoły nie ponoszą dodatkowych kosztów,
- programy wymuszają lepszą współpracę między nauczycielami,
- programy wyposażą uczniów w umiejętność ekonomicznego planowania zarówno własnej pracy, jak i grupowych przedsięwzięć,
- każdy może wziąć udział w organizacji imprezy sportowej - dzięki programom Plan Gry 1 i°Plan Gry 2 uczniowie mający zwolnienie lekarskie z zajęć wychowania fizycznego nie są wykluczeni z lekcji,
- programy pobudzają sportowe życie szkoły,
- programy promują zachowania prozdrowotne,
- nauczyciele wdrażający program otrzymują pełne wsparcie merytoryczne.

6. Terminarz wdrożenia

Czerwiec/Lipiec/sierpień

- rekrutacja nauczycieli do grup wdrażających programy, wybór oddziałów klasowych objętych programami .

Koniec sierpnia

- spotkania przedwdrożeńowe w zespołach nauczycieli, udostępnienie nauczycielom wszystkich materiałów tj. programów i przewodników.

Wrzesień

- zatwierdzenie przez dyrektora do realizacji interdyscyplinarnych programów nauczania,
- zatwierdzenie przez Radę Pedagogiczną zmiany w statucie – dodanie do WSO zapisu następującej treści: .....(patrz dział „Ocenianie” str. 7 niniejszego poradnika),
- wybór terminu i rodzaju imprezy sportowej np. dzień sportu, szkolna bądź międzyszkolna olimpiada sportowa, turniej,
- przyjęcie szczegółowego, zgodnego z kalendarzem szkolnym harmonogramu prac związanych z organizacją imprezy sportowej,
- informacja dla rodziców o programach,
- rozdanie uczniom ankiet ewaluacyjnych oraz dzienniczków zawierających skierowane do uczniów materiały pomocnicze, ćwiczeniowe oraz sprawdzające,
- rozdanie nauczycielom „indywidualnych kart oceny uczestnika projektu”.

Wrzesień opcjonalnie

- *wprowadzenie przez wychowawców do programów wychowawczych klas objętych projektem tematów zawartych w programach Plan Gry 1 i Plan Gry 2,*
- *otwarcie strony WWW poświęconej wdrażaniu programów.*

Przez cały rok szkolny

- realizacja treści kształcenia zgodnie z przyjętymi programami nauczania i kontrola osiągnięć szczegółowych uczniów,
- monitorowanie przez dyrektora wdrażania w ramach programów treści nowej podstawy programowej – element nadzoru pedagogicznego.

Czerwiec

- impreza sportowa,
- wypełnienie przez uczniów drugiej ankiety ewaluacyjnej,
- zebranie materiałów przygotowanych przez uczniów w trakcie realizacji programów,
- zebranie wniosków i uwag nauczycieli wdrażających programy.

Koniec sierpnia

- spotkania powdrożeńowe w zespołach nauczycieli.